6. Куліш П. О. Твори: У 2-х т. / П. О. Куліш. – К.: Наукова думка, 1994.
7. Петров В. Пантелеймон Куліш у п’ятдесяті роки. Життя. Ідеологія. Творчість / В. Петров. – К.: Вид-во Всеукраїнської Академії Наук, 1929. – 572 с.

УДК 81.366+001.8

Ірина Джочка
(Івано-Франківськ)

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ЧАСТОК ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

У статті досліджено функціональні розряди часток, які використані в поемі «Пан Тадеуш» Адама Міцкевича, перекладеній Максимом Рильським. Наголошено на необхідності ознайомлення студентів у процесі аналізу тексту із семантико-стилістичними характеристиками часток, ужитих письменником під час перекладу художнього твору, з метою підвищення рівня мовленнєвої компетенції, збагачення словникового запасу мовців.

Ключові слова: *мовленнєва компетенція студента, функціональні розряди часток, стилістичні функції часток.*

Древня еллінська мудрість стверджує: «Заговори, щоб я тебе побачив». Саме в мовленні акумульовано внутрішній світ людини, її інтелектуальний рівень, світобачення. Лексичний запас мовця, багатство, образність, емоційність мовлення є найвизначальнішими ознаками, що характеризують розумові здібності, стан мовної культури, здатність адекватно, точно й влучно відображати об’єктивну реальність, думки, емоції відповідно до комунікативної ситуації. Формування мовленнєвої компетенції студента є продовженням набуття окремою особистістю мовленнєвих умінь і навичок комунікації. Чим більшою та різноманітнішою кількістю мовленнєвих засобів володіє людина, тим успішнішим та результативнішим стає її спілкування, яке, зрештою, є однією з найважливіших форм діяльності індивіда в соціумі.

Аналізу мовленнєвої компетенції присвятили свої дослідження чимало науковців (Ф. Бацевич, А. Богуш, О. Горошкіна, Т. Донченко, Г. Колшанський, Г. Лобода, Л. Мельник, А. Нікітіна, М. Пентилюк, О. Хорошковська). Визначаючи мовленнєву компетенцію, А. Богуш акцентує увагу на тому, що це насамперед «вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати

свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення» [3, 162]. На думку Л. Мельник, «останніми роками спостерігаємо, що більшість студентів-першокурсників мають недостатньо сформовані мовленнєво-комунікативні вміння: бідний словниковий запас, уживання русизмів, діалектизмів, просторіч, слів-паразитів; одноманітність синтаксичних конструкцій; відсутність образності мови; невміння логічно й грамотно висловлювати власні думки і будувати зв'язні висловлювання відповідно до заданої комунікативної ситуації» [6]. Формувати уміння точно, влучно й образно висловлювати свої думки, передавати відповідну інформацію, використовуючи усе багатство виражальних засобів рідної мови, студентові потрібно, вважаємо, не тільки протягом першого року навчання у виші, а практично впродовж усього навчання та, зрештою, усієї професійної діяльності. Одним з можливих шляхів збільшення словникового запасу, підвищення образності, виразності, емоційності мовлення є засвоєння лексики з високохудожніх зразків рідної літератури, а також зарубіжної, перекладеної талановитими письменниками. Вважаємо, що саме одним з найкращих та оригінальних зразків художньої творчості є переклад поеми Адама Міцкевича «Пан Тадеуш», створений Максимом Рильським. Сам поет зазначав, що «переклад з будь-якої мови на будь-яку мову принципово можливий – незалежно від того, на якому щаблі розвитку стоїть та чи інша мова. Звичайна річ, ідеться про творчий, а значить, не тільки вмілий, а й сміливий переклад, про той тип перекладача, який, маючи в тому чи іншому випадку обмежений словниковий запас даної мови, рішуче розсуває його рамки, не відступаючи і перед словотворенням на міцній підвалині законів і особливостей рідної мови, вміло використовуючи інколи заведення до рідної мови іноземних слів і виразів» [2]. Про те, що поетичні переклади не є чимось другорядним порівняно з оригінальною творчістю, відзначав і О. Білецький, наголошуючи на тому. що «це не тільки змагання поета однієї національності з поетом іншої – це також наполеглива боротьба з матеріалом рідної мови, створювання нових мовних, отже, і ідейних цінностей» [2]. Талановитий письменник та перекладач рішуче виступав за необхідність при перекладі створення нових лексем, якщо виражальних засобів у рідній мові не вистачає. Він не боявся експериментувати, оскільки вважав переклад творчим процесом.

Метою статті є дослідження функціонально-семантичних різновидів часток, використаних у перекладі поеми Адама Міцкевича «Пан Тадеуш» Максимом Рильським. **Актуальність та новизна** роботи полягає в тому, що стилістичні функції часток на матеріалі вказаного твору досліджуються вперше. На необхідності встановлення належності часток до

певних функціонально-семантичних розрядів у процесі засвоєння партикул мовцями наголошує й І. Нагрибельна, оскільки «саме вони [розряди] допомагають точно визначити значення, мовні й мовленнєві функції часток у тексті» [8, 6]. Основною функціональною характеристикою часток є те, що в мові вони є одним з продуктивних виражальних засобів реалізації значень повнозначних слів, а також матеріалом для моделювання й вираження модальних та емоційно-експресивних відтінків окремих слів і словосполучень, речень і цілих синтаксичних комплексів.

У сучасному мовознавстві існують різноманітні структурні та функційні типології часток (В. Виноградов, І. Вихованець, К. Городенська, М. Плющ, О. Безпояско, А. Загнітко та ін.). Так, на думку В. Виноградова, частки поділяються на таких вісім основних розрядів: 1) підсилювально-обмежувальні, або видільні; 2) приєднувальні; 3) означальні; 4) вказівні; 5) неозначені; 6) кількісні; 7) заперечні; 8) модально-придієслівні. Наближені до них питальні та окличні слова, але ці розряди вчений тісніше пов'язує з розумінням модальних слів [4, 546]. Для аналізу досліджуваного матеріалу пропонуємо дещо модифіковану класифікацію функціональних розрядів часток, яка включає в себе десять груп, серед яких виділяємо три типи: 1) **фразові частки,** які надають словам, словосполученням і реченням різних семантичних відтінків (***вказівні***, що виконують вказівну функцію: *ось, он, онде, от, це, оце, то, ото, воно;* ***означальні***, які вживаються для увиразнення значення окремих повнозначних слів: *якраз, саме, точно, власне, рівно;* ***кількісно-означальні*** – вказують на кількісну неповноту, приблизність, часткову невідповідність між значенням слова й означуваним поняттям: *майже, приблизно, мало не, трохи не, ледве не;* ***обмежувально-видільні***, що служать для виділення окремого слова в реченні: *тільки, тільки не, лише, лиш, лишень, хоч, хоча, хоч і, хоча б)*; 2) **модальні частки**, які виражають різні модальні відтінки значень (***власне модальні***, що вносять у висловлювання сумнів, припущення або впевненість щодо можливості повідомлюваного: *мов, мовби, мовляв, наче, навряд, навряд чи, ніби, бач;* ***стверджувальні,*** які підтверджують висловлену думку, стверджують наявність якогось факту чи явища, або вказують на те, що мовець повністю згоден з повідомлюваним: *так, еге, атож, аякже, авжеж;* ***заперечні***, які виражають заперечення: *не, ні, ані*; ***питальні,*** що використовуються для оформлення питальних речень, яким також можуть надавати відтінків сумніву, здивування, недовір'я: *чи, хіба, невже;* ***модально-вольові,*** або ***спонукальні,*** що виражають спонукання, наказ, побажання тощо: *ну, давай, бодай, так, годі);* 3) **емоційно-експресивні** частки, що в свою чергу поділяються на ***окличні частки***, які вживаються переважно в окличних реченнях і увиразнюють емоційну оцінку

висловлення: *як, який, що за, що то за* та ***підсилювальні*** частки, які, підсилюючи виразність мовлення, разом з тим служать для емоційного виділення слова: *ще, навіть, вже, і, та, так, аж, ж (же), собі, тобі, його, ой, ну, от уже, куди, куди там, де там, все, таки, адже, адже ж).* На нашу думку, саме така класифікація є найбільш доступною та зрозумілою для студентів, водночас вона враховує функціонально-семантичні та прагматичні особливості різних груп часток.

Хотілось б акцентувати увагу й на словотворчих частках, які по-різному трактуються мовознавцями. Більшість лінгвістів, зокрема й К. Городенська, вважають, що «оскільки такі частки приєднуються до цілого слова подібно до аглютинативних афіксів і вживаються тільки у складі морфологічного слова, то це дає підстави віднести їх до синтетичних морфем» [5, 358]. При цьому дослідниця зауважує, що деякі з них можуть вживатися і як засоби виділення реми. Підтримуємо думку про те, що незважаючи на написання зазначених часток зі словами, значення яких вони підсилюють чи виокремлюють, через дефіс, функція партикул залишається еквівалентною іншим (тотожним за функціональним навантаженням) підсилювальним часткам, які вживаються як окремі слова. Підтвердженням цього є використання Максимом Рильським однакових часток з відмінними нормами правопису, порівняй: *Та все-**таки** взірець і приклад їхній брало / В ідеях, виразах і в убраннях дівчат…* (с. 32)[1] і *Хоч в домі не було дверей, не то замків, – / Ключі при поясі щораз, однак, бриніли: / **Таки** він притулив, усі зібравши сили, / Дверей щось зо двоє; щодня їх одмикав…* (с. 56); *Тут слово забира собі господар сам, / З докором бідного оглянувши небожа / І келиха вином доливши: "Це-**то** гоже! / Яке-**то** повелось тепера між людьми!*» (с. 30) і *Хоча ворітця ще від дотику треміять / І слід маленької, дівочої б **то**, ніжки, Що ані туфельки на ній, ані панчішки…* (с. 22). Як засіб виділення реми визначаємо й частки ***но*** та ***бо***, які в аналізованому перекладі поєднуються не тільки (як традиційно) з дієсловами, а й виділяють значення іменників, числівників, займенників та ін., наприклад: *Грядки хтось поливав недавньою порою, Коновка-**бо** в траві стояла із водою…* (с. 22); *Сопліца-**бо**, суддя, старошляхетський вів / Порядок у житті своєму і в господі…* (с. 23); *Гаразд, мій Тадеушку: / Прибуть в Сопліцівку ти добрий вибрав час, / Багато-**бо** людей тепер гостює в нас…* (с. 24); *…Що прості шляхтичі і дарма б не взяли, Такі-**бо** витрати на замок той були* (с. 28); *Тепер і не питай: хто ти і відкіля! / Однаково усіх несе свята земля, / І всі однаково заходять у покої. / Аби-**но** з гаманцем…* (с. 31); *Мопанку, це не жарт? / Зайдім-**но** у кімнати! / Я дещо панові хотів би розказати* (с. 56);

[1] Приклади речень подаємо за: Міцкевич Адам. Пан Тадеуш : Поема / Перекл. з пол., передм. М. Рильського; іл. худож. О. Литвинова. – К. Дніпро, 1989. – 349 с.

*Нехай-**но** кожен гляне / На мене, – голосно Юрага закричав* (с. 114). Зауважимо, що в українській мові зафіксовано аналізовані частки, що функціонують як окремі одиниці, порівняй: *Чи всім людям таке горе, чи **но** мені молоденькій* (Словник Грінченка); *Багато радощів, але ж **бо** й праці!* (Леся Українка).

Максим Рильський, передаючи різноманітні відтінки значень слів, добираючи найбільш влучні, образні еквіваленти для адекватної, точної передачі змісту, водночас дбає про оригінальність, образність, самобутність стилю художнього викладу. При цьому талановитий перекладач послуговується практично усім арсеналом наявних у мові часток як засобу вираження суб'єктивної семантики, різноманітних модальних відтінків. До прикладу у творі зафіксована частка ***пак***, яка належить до розмовної лексики і сьогодні, на жаль, не є часто використовуваною в мовленні молодого покоління українців, порівняй: ***Де ж пак**: сказали б тут, що ти культурі ворог, / Не віриш у прогрес, борониш тлін і порох!* (с. 33); *Гервасій обернувсь: "**Оце пак** новина! / пан любить жартувать, але нехай же зна, / Що горобець малий, за пущика дрібніший, / У власному гнізді від пущика сміліший, / котрий у чуже без дозволу влетів"* (с. 154). Аналізовану частку доречно використовувати з метою збільшення експресивності висловлення, підкреслення значення того слова, після якого стоїть, або щоб підкреслити, ствердити що-небудь.

За допомогою різних функціональних розрядів часток письменник передає різноманітні типи доповнень змісту, зокрема констатацію, ступінь, видільність чи окремішність, тотожність, інтенсивність, заперечність, питальність чи ствердність тощо [1, 77–78]. Зупинимось детальніше на аналізі часток, здатних виражати констатацію, або дейксис. До них відносимо вказівні частки ***он, от, то, ось, оце, ото, тут, там***. Найчастотнішими з перелічених в аналізованому тексті виступають партикули ***от, он, то***, наприклад: *Так, як колись мене, малого, ти взяла / І чудом вирвала від хворості страшної / (**То** неня, силою керована ясною, Тобі до захисту дала своє дитя, – / І знов прокинулось притьмарене життя* (с. 19); *Біленька сукня **он,** готова до вбрання / І кинута чомусь недбало, навмання; / **Он** пишно на вікні, лілові та багряні, / В вазонах розцвіли левкої та герані* (с. 22); *Давно скінчить пора сусідські чвари й спори! / **От** молодь і пішла на влови до дібров…* (с. 24); ***От** гості сходяться* (с. 29); ***От**, наче давній друг, старий портрет висить: / Костюшко в краківській чемерці і при зброї…* (с. 20). Використання варіантів часток ***от – ото, он – оно*** дозволяє вибудовувати фонічно викінчену віршову сполуку, інтонаційну та ритміко-синтаксичну цілісність строфи, порівняй: *Ні, за моїх часів ведмідь а чи кабан – / **От** дичина була, панове для дворян!* (с. 43) та ***Ото** пригадую – хоч був іще малим я – / Один такий дивак прославив ім'я…* (с. 32); *Ясінський **он**, юнак,*

і гордий, і похмурий, / І вірний друг його в погожий час і в бурі – / Хоробрий Корсак (с. 21) та *… І золото, й огні… / А там* ***оно****, на ґанку, / Музики-мастаки… Таких тепер, мопанку / Уже й музик нема! Сто голосів нараз…* (с. 57). Зазначені частки, окрім вираження значення загальної констатації просторового об'єкта, можуть у певному контексті посилювати семантику питальності, виступаючи у складі неповнозначних лексичних комплексів, співвідносних з питальними частками, наприклад: ***Та хто ж то****? Дядько ж бо так досі й не женився, / А тітці Петербург давно вже полюбився!* (с. 22); *Він дума: вернеться-таки ж вона з проходки; / Очима по слідах стривожено блука / І мислить:* ***хто ж би то****? І звідки? І яка?* (с. 22); ***Це що за*** *хитрощі? Пан Войський вдався в гнів, / Та Возний план* ***таки*** *до решти свій довів…* (с. 26). У питальній функції, окрім зазначених, Максим Рильський використовує й партикули ***чи, хіба, невже, ну,*** наприклад: ***Чи*** *правда ж, ясний пане, /* ***Чи*** *плещуть язиком од заздрощів краяни, / Що ніби грошей ти жалієш на суди / І замок оддаєш, пускаючи сюди / Сім'ю сопліцівську?* ***Чи*** *ж я повірю тому? (с. 56); А це ж* ***хіба*** *найдеш у нашій стороні?* (с. 87); *"****Ну****, Зосю,* ***чи*** *ж таки / Тобі не соромно? Чотирнадцяте літо / От-от кінчається. Пора вже не дуріти, / Пора покинути індики доглядать / Та дітвору брудну казками забавлять!"* (с. 139); *Панове молоді!* ***Хіба*** *ми капуцини, / що мовчимо весь час без жодної причини?* (с. 147).

Для вираження неповної вірогідності, сумніву, непевності і т. ін. щодо висловленого в реченні письменник послуговується практично усім континуумом часток, здатних вживатися в такій функції: ***мов, немов, ніби, бач, мовляв*** тощо, наприклад: *Де води Німану плюскочуться блакитні, / Де червоніє цвіт зелених конюшин, / Де гречка* ***ніби*** *сніг, свиріпа* ***як*** *бурштин, / Де хвилі сріблясті високе котить жито, Пшеничні колоски* ***мов*** *золотом налито…* (с. 19); *Суддя уже не раз на двері погляда, / Тадеуш і собі перебіга очима, /* ***Немовби*** *дивне щось таїться за дверима…* (с. 29); *Ця, правда,* ***нібито*** *повніша видається, – / Чи не від одягу?* (с. 37); *Хазяйське око скрізь повинне додивиться / І все оглянути як слід на схилі дня: / Хазяйське око,* ***бач****, насичує коня* (с. 26); *…(Так каже – і Судді, в ознаку таємниці, / Щораз підморгує. Велику,* ***бачте****, ціль / На оці Возний мав).* (с. 28); *Він по чужих краях недавно мандрував / І, тільки глянувши, упевнено сказав, / Що дім готичної,* ***мовляв****, архітектури, / Хоч говорив Суддя про того ж замку мури…* (с. 28).

Окрім розглянених партикул, в українськомовному тексті поеми використані й інші семантико-функціональні розряди часток, що можуть стати об'єктом аналізу в подальших дослідженнях, зокрема **означальні** (*Бо Возний, поки люд наїжджий забавлявся / В полях, по запустах, – чомусь подав наказ / Вечерю влаштувать не в домі. А* ***якраз*** */ По другий бік двора, де замкові руїни / Підносили свої камінні давні стіни* (с. 26);

Між чоловіками зайшло ***якраз*** *про лови* (с. 36); *А Несьоловський вам сміявся б* ***просто*** *в вічі, / Теперішніх ловців новий уздрівши звичай* (с. 43); *Бо в часі сеймиків такого* ***саме*** *й треба* (с. 60)); **обмежувально-видільні** (*От* ***тільки*** *сумно нам чекати, виглядать / І дні без подвигів, без діла марнувать* (с. 34)); **окличні** (***О*** *Діво Пресвята, що в Острій світиш Брамі, / І Новогрудок наш отінюєш, і в храмі / У Ченстоховському проміння розлила!* (с. 19); ***Яка*** *ж бо чорна тут скороджена рілля, /* ***Яка*** *вона пухка – мов грядка на городі!* (с. 20); ***Що за*** *меди хмільні!* ***Що за*** *кипучі вина! / Бувало, пасами їх тягнуть на бенкет / Із льоху!..* (с. 57); *Ах.* ***Що за*** *песик був! Я маю десь у бюрку / Його портрет* (с. 70)); **підсилювальні** (*Так слово голосне, гаряче* ***аж*** *до шалу, / Обличчя схилені без жалю розірвало* (с. 39); *Волосся золоте, зачесане над чолом, / В промінні сонячнім сіяє ореолом, / Лиця* ***ж*** *не бачити: схилилась до гілля…* (с. 23); *Десь* ***там*** *потріскалась – так це ж такі дрібниці!* (с. 28); *Та от* ***ще*** *ця стоїть занедбана руїна…* (с. 28); *Що тільки б золото, а звідки – то й не гляне, / Тепер хто при грошах –* ***ото вже й*** *гість бажаний!* (с. 31); *Хлопчину гожого помітивши, сусідка / Уважний погляд свій на нім спиняла зрідка, / А далі* ***все*** *частіш* (с. 38); *Вже* ***навіть*** *почали потроху й жартувати, / Та сперечатися, та мило пустувати* (с. 38); *Хто з нас не пам'ята юнацьких літ, братове, / Коли з рушницею ідеш* ***було*** *на лови…* (с. 51)) та ін.

Поряд із зазначеним аспектом аналізу, перспективним, на наш погляд, вважаємо розгляд питань, пов'язаних із позицією частки у висловлюванні, та дослідження інтонації, що відображає ритмомелодичну сторону мовлення, водночас виражаючи логіку змісту та емоційно-експресивне забарвлення. Що ж до позиційного розташування частки, то погоджуємося з думкою О. Безпояско, яка стверджує, що «власне значення частки порушується, коли мовець втручається у позиційне розташування цих слів, усталене граматичним ладом мови. Зміна препозиції на постпозицію чи навпаки, – а це припустиме для української частки – маркує суб'єктивну модальність, отже, стає показником індивідуальної оцінки, яка фіксує зміну значення слова безпосередньо самим мовцем» [1, 79–80]. Необхідним є й встановлення парадигми морфологічних, а отже, й семантико-синтаксичних супровідників частки (іменників, прикметників, дієслів тощо). З'ясування зазначених функціонально-стилістичних та граматичних характеристик частки сприятиме підвищенню рівня мовленнєвої культури, вміння студента якнайточніше передати найтонші відтінки семантики, функціонально-прагматичних смислів окремих лексем, словосполучень, речень. Таким чином, вивчення семантико-стилістичних ознак та граматичних властивостей часток у тексті під час ознайомлення із вершинними зразками світової літератури, перекладених справжніми майстрами

художнього слова, до яких належить і Максим Рильський, водночас уможливить збагачення лексичного запасу студентів. Функціонально-стилістичний підхід до вивчення часток сприятиме виробленню уміння систематизувати, доповнювати, узагальнювати і поглиблювати теоретичний матеріал, що є передумовою для формування усвідомлених мовленнєвих умінь, потрібних для утворення зв'язних висловлювань, тобто мовленнєвої компетенції.

Аннотация

В статье исследовано функциональные разряды частиц, использованных в поэме Адама Мицкевича «Пан Тадеуш» (перевод М. Рильского). Указано на необходимость ознакомления студентов в процессе анализа текста с семантико-стилистическими характеристиками частиц, использованных переводчиком с целью повышения уровня речевой компетенции и обогащения их словарного запаса.

Ключевые слова: *речевая компетенция студента, функциональные разряды частиц, обогащение словарного запаса.*

Summary

The article deals with the functional categories of particles used in the Adam Mickiewicz's poem «Pan Tadeusz» translated by Maxim Rylsky. It is stressed on the necessity to familiarize students in the process of text analysis with semantic and stylistic characteristics of the particles taken by the Ukrainian writer in the translation of the work of art, to raise the level of linguistic competence and vocabulary enrichment of speakers.

Key words: *speech student competence, functional categories of particles, stylistic functions of the particles.*

Література

1. Безпояско. О. Частка на тлі мови і мовлення / Олена Безпояско // Українська мова. – 2003. – № 3–4. – С. 77–82.
2. Білецький О. Творчість М. Рильського / Олександр Білецький http: //www.ukrlib.com.ua/books/printthebook.php?id=6&bookid=1
3. Богуш А. М. Компетентісний підхід до мовленнєвого розвитку дошкільників // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах. / Том 2. Дидактика, методика, інформаційні технології. – К. : «Педагогічна думка», 2007. – С. 155–170.
4. Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове): Учеб. пособие для вузов / Отв. ред. Г. А. Золотова. – 3-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 1986. – 640 с.
5. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська. – К. : Пульсари, 2004. – 400 с.

6. Мельник Л. Мовленнєва компетенція студентів-філологів І курсу в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання // http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apsf/2008_16/articles/article29.pdf
7. Колесник Г. М. Слово крилате, мудре, пристрасне / Г. М. Колесник. – К. Наук. думка, 1965. – 223 с.
8. Нагрибельна І. А. Функціонально-стилістичний підхід до вивчення сполучників і часток у загальноосвітній середній школі [Текст] : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Інна Анатоліївна Нагрибельна ; Херсонський держ. ун-т. – Херсон, 2003. – 23 с.
9. Рыльский М. Ф. Искусство перевода : Статьи. Заметки. Письма / Максим Рыльский; [Сост. и комент. Б. Рыльского, Г. Колесника; Вступ. ст. Л. Новиченко]. – М. : Сов. писатель, 1986. – 334 с.

УДК 821.162.1 : 808.1

Світлана Дячок
(Тернопільська область)

ФУНКЦІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО ТА СПЕЦИФІКА ЇХНЬОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

У статті висвітлені деякі функції інтертекстуальності творчості Ліни Костенко та представлена специфіка їхньої репрезентації в процесі викладання літератури, зокрема теми «Творчість провансальських трубадурів».

***Ключові слова**: лицар, поет, інтертекстуальність, «лжелицар», Середньовіччя, трубадур.*

Уся світова література інтерпретована. Це яскраво можна побачити, свідомо прочитавши твори того чи іншого митця. А оскільки явище інтерпретації полонило весь світ, то не дивно, що творчість сучасних постмодерністів теж варто тлумачити через співвідношення з якоюсь цілістю. І як заперечення вже буденної фрази «все вже сказано», хочеться навести в приклад творчість сучасної поетеси Ліни Костенко. Погодьтесь, що ніхто не в змозі дорікнути їй безталанням чи списуванням. Творчу манеру сучасників варто протрактувати словами професора Юрія Ковбасенка: «Постмодерністські твори чимось нагадують палімпсе́ст, з-під нового шару якого то тут, то там проступає шар старий, тобто текст, що вже десь колись кимсь писався» [1]. Отож яке воно – це «списування». Завданням статті є розкрити функції ремінісценцій як одного з виявів інтертекстуальності у творчості Ліни Костенко.